Financiële ondersteuning van (jonge) agrarisch ondernemers in relatie tot ammoniakemissiereductie-eisen

Inleiding

GS hebben op 2 december 2025 in de aan PS toegestuurde nota van wijzigingen op het statenvoorstel voor de aanpassing van de Omgevingsverordening het volgende besloten: "Wij willen met name jonge boeren financiële ondersteuning bieden. Hiertoe onderzoeken wij 1) de inzet van de immunisatieportefeuille en komt er 2) een hernieuwde openstelling van de Beleidsregel Grond voor Natuurinclusieve Landbouw."
Deze notitie heeft betrekking op het eerste punt: onderzoeken van de inzet van de immunisatieportefeuille. Het tweede punt pakt het programma Landbouw en Voedsel separaat op[1].
Achtergrond van dit besluit is dat uit het evaluerend onderzoek bij dit besluit blijkt dat de voor de opgelegde emissiereductie benodigde investeringen bedrijfseconomisch in een aantal veehouderijtakken, met name de melkveehouderij, moeilijk inpasbaar zijn. Het college vindt het wenselijk om dit met name voor jonge ondernemers minder ingrijpend te maken via financiële ondersteuning.

Beoogd effect

Doel van de te ontwikkelen regeling is te bewerkstelligen dat (jonge) veehouders economisch beter in staat zijn de benodigde investeringen te plegen. Gelet op de termijn waarop veehouders de benodigde investeringen moeten plegen (voor 1 juli 2026) moet de faciliteit op zeer korte termijn op te zetten zijn.

(Mogelijke) invulling

Basisgedachte is het bieden van investeringssteun in de vorm van vermogen tegen een tarief en voorwaarden die aantrekkelijker zijn dan in de markt gebruikelijk. Het kan dan gaan om (combinaties van):

- Een hogere risico-acceptatie (achtergestelde lening);
- Een lagere rente- en/of risicopremie;
- Uitgesteld / meer uitgespreid aflossingsregime.

Hoewel de aanleiding ligt in de ammoniakemissiereductie-eisen, is het denkbaar en wenselijk om breder te kijken dan alleen dit beleidsthema. Op veel veehouders komen ook andere beleidsopgaven af zoals het overgangsgebiedenbeleid rond Natura 2000, reductie gebruik gewasbeschermingsmiddelen en minder beregening.
Als voorbeeld kan het Investeringsfonds Duurzame Landbouw van het Groenfonds dienen. Dit biedt investeringsondersteuning voor een brede verduurzaming van bedrijven. In een dergelijke aanpak kunnen we de focus op ammoniakemissiereductie leggen, maar tegelijk ook ondersteuning bieden op andere thema's. Het op deze manier integraal ondersteunen sluit aan bij het gegeven dat de verschillende beleidsthema's samenkomen op het agrarische bedrijf, de ondernemer kan het aanpakken ervan niet los van elkaar zien.

---

[1] Het betreft de Grondregeling natuurinclusieve landbouw - Landbouw en voedsel Brabant. Deze biedt de mogelijkheid om via koop en in erfpacht uitgeven van grond bedrijven te ondersteunen die natuurinclusief zijn of willen worden.

Het gaat om het ondersteunen van een groot aantal ondernemers met een (in perspectief immunisatieportefeuille) relatief klein bedrag. Om de gedachten te bepalen (maar nog geenszins weldoordacht): denk aan 500 ondernemers[2] met een investering tussen € 75.000[3] en € 150.000[4], dus dat is dan een fonds met een omvang tussen de €37,5 en 75 miljoen. Als provincie zijn we niet geëquipeerd om een dergelijk aantal contracten aan te gaan en te onderhouden. En het is niet kosteneffectief dit wel te organiseren, nog los van de doorlooptijd die dit vergt. Daarom is het nodig om de samenwerking op te zoeken met (een) partijen die hier wel voor geëquipeerd zijn. Meest voor de hand liggend zijn:

- Het Nationaal Groenfonds.
  Dit fonds is 'van' het ministerie van LVVN. Gebruik maken van deze faciliteit vergt samenwerking met het ministerie. We hebben de vraag inmiddels vrijblijvend bij het Groenfonds neergelegd op basis waarvan men bij het ministerie nagaat wat de mogelijkheden, beperkingen en randvoorwaarden zijn voor een eventuele samenwerking.
- Banken.
  In de aanloop naar het statenbesluit is contact gelegd met de banken om te verkennen hoe zij tegenover de inhoudelijke aanpak staan en of zij de benodigde investeringen gaan financieren. Dit heeft geleid tot een zeer kritische brief aan PS over de inhoud van het voorgenomen beleid. Op 10 december vindt er een overleg met de banken plaats (gedeputeerde Wilma Dirken) naar aanleiding van hun brief. Afhankelijk van het verloop van dit gesprek zal blijken of samenwerking met de banken in de rede ligt.

Een dergelijke ondersteuning is staatssteun. Die is in principe geoorloofd binnen de kaders van artikel 14 van de Landbouwvrijstellingsverordening (LVV). Binnen die kaders kan tot 65 à 85% (jonge ondernemers[5]) subsidie worden gegeven.

GS hebben aangegeven met name steun te willen bieden aan jonge ondernemers. Dit kan op verschillende manieren:

- De ondersteuning beperken tot deze groep
- Jonge ondernemers een extra hoge ondersteuning bieden. Dit is een zeer gebruikelijke aanpak in tal van financiële arrangementen voor agrariërs.

Een ander uitwerkingspunt is of we (ook) nog een vergelijkbaar onderscheid willen maken tussen veehouders die binnen een zekere afstand van Natura 2000 gebieden liggen en overige veehouders. Ten slotte moeten we besluiten of we de ondersteuning beperken tot één of meer van de veehouderijtakken waar de economische inpasbaarheid het slechtst is (melkveehouderij en vleeskalverenhouderij[6]) of veehouderij breed (met risico dat de ondersteuning terecht komt bij ondernemers die het niet echt nodig hebben).

---

[2] Er zijn 1750 melkveehouders, de sector waar de emissie-eisen het zwaarst ingrijpen. Ongeveer een derde hiervan moet vergaande maatregelen nemen, waarbij niet alle opties investeringen vergen (men kan ook met voer- en managementmaatregelen emissie reduceren),

[3] De helft tot een derde van de investering in een emissiereducerend systeem in de melkveehouderij.

[4] Grove schatting als men ook op andere thema's wil investeren

[5] Bedrijfshoofden van 40 jaar of jonger

[6] Deze sector kent een sterke ketenintegratie: de vleeskalverhouders werken op basis van vergaande contracten met hun afnemers.

Financiële consequenties

In de Nota van wijzigingen staat: “Zoals hiervoor aangegeven willen wij de financiële ondersteuning aan ondernemers verruimen en onderzoeken wij de mogelijkheden daartoe. Indiende beschikbaar gestelde budgetten niet toereikend zijn, leggen wij een voorstel voor aanpassing aan uw Staten voor.”

Verder uitwerken ism SLP

PM: eventueel een alternatief in de vorm van een investeringssubsidie uitwerken (is niet waar GS aan denken). Dit als de financieringslast weinig verschilt van een lening en/of de uitvoering moeilijk vorm te geven is.